

Protocol Hoogbegaafdheid groep 1 t/m 8

Signalering en uitvoering

Binnen de Boerhaave school wordt er volgens onderstaande afspraken gewerkt, aangaande de begeleiding voor meer-en hoogbegaafde kinderen.

Afspraken / Aanpak / Beleid:

Schoolbreed

Het is voor de leerling van groot belang dat het signaleren van hoogbegaafdheid in een zo vroeg mogelijk stadium gebeurt, zodat de leerling onderwijs krijgt dat aansluit bij zijn capaciteiten, interesses en mogelijkheden. Zo wordt voorkomen dat de leerling zich aanpast aan de andere leerlingen en de sociale omgeving. Dit kan leiden tot onderpresteren en vervelen, waardoor de hoogbegaafde leerling al snel niet meer gesignaleerd wordt als hoogbegaafde leerling. Het is dan ook belangrijk dat alle leerkrachten de signalen van hoogbegaafdheid (her)kennen en op de hoogte zijn van de valkuilen die er zijn voor de hoogbegaafde leerling. Alleen dan kan het onderwijsaanbod schoolbreed passend worden gemaakt voor de hoogbegaafde leerling. Om dit te bewerkstelligen, hebben alle leerkrachten de cursus KEI in hoogbegaafdheid gevolgd. We spreken in dit protocol van hoogbegaafde leerlingen, maar hiermee bedoelen we ook meerbegaafde leerlingen die hulpbehoevend zijn.

We willen dat er op onze school voor(hoog)begaafde leerlingen, in onderwijsinhoudelijk en pedagogisch didactisch opzicht, een passend en gestructureerd onderwijsaanbod wordt gerealiseerd.

Dat betekent:

- dat de wijze van signalering en de diagnose zorgvuldig en transparant geschiedt;
- dat het aanbod van compacting, verrijking en verbreding op een planmatige transparante wijze wordt aangeboden;
- dat de attitude met betrekking tot het pedagogisch didactisch handelen wordt toegespitst op de behoefte van (hoog)begaafde leerlingen (competenties leerkracht).

Doelen schoolbreed

Ook al zijn we een montessorischool, waar alle kinderen al op hun eigen niveau kunnen werken, soms biedt ons onderwijsprogramma voor de hoogbegaafde leerling niet voldoende uitdaging. De leerling loopt het risico onvoldoende vaardigheden aan te leren die hij in zijn latere leven nodig heeft, waardoor hij kan vastlopen in zijn functioneren. Wij willen onze hoogbegaafde leerling een onderwijsaanbod aanbieden, dat aansluit bij deze vaardigheden en specifieke onderwijsbehoeften. Wij willen dat de leerling een zelfstandige levenshouding ontwikkelt waarmee hij zich goed voorbereidt op de maatschappij. In de loop der jaren hebben wij in de praktijk van onze school ondervonden dat de hoogbegaafde leerling niet vanzelf leert. Daarom hebben we de volgende doelen opgesteld, in volgorde van prioriteit welke aansluiten bij de visie van onze school.

1. De leerling zit goed in zijn vel. De leerling is blij en gaat met plezier naar school toe. Dit wil niet zeggen dat alles dat op school gedaan moet worden, leuk wordt gevonden. Wel heeft elke leerling een positief beeld van zichzelf, van school en van zijn eigen positie daarin.
2. De leerling is productief. De leerling is in staat om tot (zelfstandig) werken te komen. Hij presteert op een niveau dat past bij zijn cognitieve en sociaal-emotionele capaciteiten.
3. De leerling haalt de kerndoelen. De leerling heeft een goede beheersing van de lesstof die in de kerndoelen beschreven staat. Na 8 jaar basisonderwijs is de leerling goed voorbereid op een vervoltraject in het voortgezet onderwijs.
4. De leerling behaalt de plusdoelen die gericht zijn op vaardigheden en inhoud. De leerling is zich bewust van zijn talent en zet dit in door te werken aan de plusdoelen.
 - a. Vaardigheidsplusdoelen Basisvaardigheden als concentreren, instructie volgen, plannen, aantekeningen maken, leerstrategieën. Hogere denkvaardigheden als creatief denken, probleemoplossend denken, analyseren, evalueren, samenwerken met gelijkgestemden, doorzetten, het vermogen om te falen, opsporen en oplossen van hiaten.
 - b. Inhoudelijke plusdoelen Het selecteren en aanbieden van de inhoudelijke lesstof voor de hoogbegaafde leerling, staat altijd in dienst van de vaardigheidsdoelen. Hierdoor is de leerling in staat om met uitdagende leerstof en eventuele frustraties om te gaan. Volgen van gesignaleerde leerlingen
 - Overdracht: aan het eind van het schooljaar vindt de overdracht plaats met de collega die na de zomervakantie de leerling in de klas krijgt.
 - De intern begeleider volgt de leerlingen die vanuit Sidi -PO zijn gesignaleerd en controleert in het begin van het schooljaar of de leerlingen weer gesignaleerd zijn in de nieuwe groep na de overdracht
 - Tijdens de leerlingbespreking die twee keer per jaar plaatsvindt tussen intern begeleider en leerkracht, staan de gesignaleerde leerlingen altijd op de agenda. Besproken wordt of de leerlingen die vanuit de kleutergroep gesignaleerd zijn met een ontwikkelingsvoorsprong deze nog steeds hebben of niet. Hoe doen al eerder gesignaleerde leerlingen het na de overgang naar de nieuwe groep, maken ze de juiste vorderingen? Zitten ze goed in hun vel?

- Wanneer in hogere jaargroepen hoogbegaafde leerlingen opnieuw gesignaleerd worden, dan worden deze doorgesproken met de leerkrachten van de voorgaande jaren. Hierdoor kunnen we ervaringen uitwisselen en bespreken hoe we deze leerling wellicht eerder hadden kunnen signaleren.

Signaleren

Op groepsniveau De signalering en diagnose van (hoog)begaafdheid wordt in groep 1 t/m 8 uitgevoerd aan de hand van de tools van Hoogbegaafdheid In Sidi-PO. Dit is een programma die ontwikkeld is om een bijdrage te leveren aan het (h)erkennen van (hoog)begaafde leerlingen. De groepsleerkracht voert twee keer per jaar de screening uit door een quickscan in te vullen. Het screenen van de leerlingen door middel van het invullen van deze quickscan wordt ingepland in het jaarplan door de IBer.

Op leerlingniveau

Als leerlingen uit deze screening komen, vullen ook ouders de quickscan (voor ouders) in. De leerlingen en hun quickscan worden in overleg met leerkracht en intern begeleider verder bekeken. Door middel van de screening, observaties van leerkrachten, informatie van ouders en een gesprek met de leerling, krijgen we een compleet beeld. Als uit alles blijkt dat het vermoeden van hoogbegaafdheid wordt bevestigd, wordt voor deze leerling een aangepast lesprogramma opgesteld middels compacten, verrijken en verbreding. Na zes weken wordt dit weer samen met de ouders geëvalueerd. Wanneer een leerling meer externe hulp nodig heeft, of aangemeld wordt bij de plusklas gaat dat in overleg met de IBer.

Het kan voorkomen dat de ouder niet tevreden is over het beeld wat de school over het kind heeft. Om die reden kan er door de ouder zelf een externe deskundige ingeschakeld worden of een second opinion gevraagd worden. In het belang van een goede samenwerking met de ouder en in het belang van het kind willen we graag wijzen op het volgende.

Indien er door de ouder zelf een psychologisch of ander onderzoek door een deskundige wordt uitgevoerd, zullen we deze resultaten betrekken bij onze aanpak als:

- Het een gekwalificeerde onderzoeker betreft;
- Hij/zij aantoonbare ervaring heeft met basisschoolleerlingen;
- Er sprake is van onafhankelijk advies;
- Wij als school inbreng hebben in het bepalen van de onderzoeksvraag;
- Wij als school mondeling en schriftelijk worden geïnformeerd over de uitslag;

Wanneer er door de ouder een externe gekozen wordt die niet aan deze criteria voldoet, voelt de school zich niet verplicht om de uitkomsten van het onderzoek mee te nemen.

De citotoetsen zijn niet leidend bij het signaleren van hoogbegaafdheid, ze worden echter wel meegenomen. Het is niet vanzelfsprekend dat elke hoogbegaafde leerling allemaal plus scores haalt op de toetsen. De manier van vragen stellen van cito past niet altijd bij de hoogbegaafde leerling omdat hij de vragen anders interpreteert of verder denkt en zich niet kan voorstellen dat het zo

eenvoudig is. De leerling geen plus scores heeft – de mogelijke onderpresteerder – kan juist in de klas opvallen door zijn opmerkingen en manier van vragen stellen.

Uitvoering

Op groepsniveau

Wanneer (hoog)begaafde leerlingen uit leerlijn 4 en 5 (bijlage 2) in hetzelfde tempo als alle anderen door de lesstof heen gaan. Kan dat demotiverend zijn. Zij hebben over het algemeen minder tijd nodig om zich de lesstof eigen te maken en kunnen daarom een aangepast programma krijgen.

Compacten en meerwerkers

Met compacten bedoelen we het indikken van de leerstof door al het overbodige weg te laten. Deze overbodige leerstof komt niet meer aan de orde. Een doel daarvan is voorkomen dat leerlingen zich gaan vervelen en gedemotiveerd raken wanneer zij steeds lesstof moeten oefenen en herhalen die ze al beheersen. Ook is het zo dat door compacten tijd vrij komt in het lesprogramma dat ingevuld kan worden met lesstof dat een beroep doet op vaardigheidsplusdoelen. Bij het compacten van rekenen, taal en spelling maken we gebruik van de adviezen uit de handleiding van de methode, waarin wordt gedifferentieerd in drie niveaus. Daarnaast maken we gebruik van verdieping door het montessorimateriaal in te zetten. Dit is dus ook voor een deel naar eigen inzicht van de leerkracht. Wel belangrijk is dat de leerling de juiste strategieën beheerst en voorkomen wordt dat er hiaten optreden. Over het algemeen zijn de leerlingen die compacten, de leerlingen die corresponderen met leerlijn 4 (bijlage 2). Ze halen voornamelijk plus scores op de citotoetsen en we noemen ze meerwerkers. Het kan zijn dat een meerwerker op één specifiek vak (vaak rekenen) of op meerdere vakken de lesstof versneld doorloopt. Vaak zijn meerwerkers harde werkers, taakgericht en vertonen ze veel wilskracht. Deze leerlingen kunnen meer en/of moeilijker stof aan dan door de methode wordt aangeboden. Ze zijn meestal eerder klaar en hun werk is kwalitatief en kwantitatief ruim voldoende. Deze leerlingen werken op hun eigen niveau en krijgen aanvullende lesstof aangeboden, veelal het compact- en plusprogramma van de methode, maar ook wordt de verdieping gezocht in de montessorimaterialen. De beslissing dat een leerling in de vierde leerlijn functioneert en met meerwerk gaat werken, wordt door de groepsleerkracht genomen.

Verrijken

Verrijken is een aanvulling op compacten. Met verrijkingsmaterialen kan worden gerealiseerd dat bij de leerling een beroep gedaan wordt op de plusdoelen gericht op vaardigheden en inhoud.

Voor de overige vakken wordt op een andere manier gekeken of de hoogbegaafde leerling een passend onderwijsaanbod nodig heeft. Dit gebeurt in overleg met de leerling zelf, soms interesseert het onderwerp hem enorm, soms is hij al op de hoogte van de lesstof. Voor de verrijking of verbreding van andere lessen in de klas, kan de leerkracht de volgende ideeën gebruiken:

1. Lesopbouw volgens de Taxonomie van Bloom
2. De Denksleutels

Ten alle tijden geldt dat de leerkracht er zorg voor draagt dat alle leerlingen 100% deel uitmaken van de groep, vanuit de missie dat elke leerling mag zijn wie hij is en in zijn eigen tempo leert.

Bijlage 2: De vijf leerlijnen en de normaalverdeling van intelligentie gekoppeld aan de leerlijnen basisonderwijs (Bron: SLO)

Leerlijn 1	Leerlijn 2	Leerlijn 3	Leerlijn 4	Leerlijn 5
2-5%	5-10%	Ca 70%	5-10%	2-5%
Leerlingen met een ontwikkelingsperspectief	Leerlingen die met kleine aanpassingen binnen de methode kunnen blijven	Leerlingen met een min of meer gemiddeld niveau. Leerlingen werken uit de methode	Leerlingen die +werk maken, maar dan op één terrein, of in beperkte mate.	Leerlingen met een plan van aanpak.
Extern advies: Psychologisch onderzoek	Soms korte extra ondersteuning		Soms korte ondersteuning op de + gebieden	Extern advies: Sidi R onderzoek of onderzoek door een extern deskundige
Zeer zwakke scores op meerdere gebieden	Zwakke scores	Voldoende scores	Goede scores	plusscores
Ontwikkelperspectief	Beperkt plan, opgenomen in het plan van aanpak	Geen plan van aanpak	Compact programma	Zo mogelijk plan van aanpak.